

Beredningen för samverkan och regional utveckling

Beredningen för samverkan och regional utveckling

Produktion: Jonathan Lundberg, Region Västerbotten

Text: Mona-Lisa Fjellström och Jonathan Lundberg, Region Västerbotten

Grafisk form: Helen Bäckman, Region Västerbotten

Innehåll

1. Sammanfattning	5
2. Fullmäktigeberedningen för samverkan och regional utveckling	7
3. Beredningens uppdrag	8
3.1 Beredningens uppdragsbeskrivning	8
3.2 Beredningens riktade uppdrag för 2024	8
3.3 Beredningens verksamhetsplan för 2024	8
4. Metod för genomförande	11
4.1 Intern kunskapsinhämtning	11
4.2 Extern kunskapsinhämtning	11
4.3 Dialog	11
5. Resultat	13
5.1 Västerbottens kommuner samverkar för att bli mer robusta och för att ha god tillgång till livsmedel, vatten och avlopp (VA) och energi.	13
5.1.1 Västerbottens samverkan för att bli mer robusta och ha god tillgång till livsmedel	13
5.1.2 Samverkan inom området livsmedel i de fyra nordligaste länen	14
5.1.3 Västerbottens samverkan för att bli mer robusta och ha god tillgång till vatten och avloppssystem (VA)	14
5.1.4 Samverkan inom området vatten- och avlopp i de fyra nordligaste länet	14
5.1.5 Västerbottens samverkan för att bli mer robusta och ha god tillgång till energi	14
5.1.6 Samverkan inom området energi i de fyra nordligaste länen	15
5.2 Utifrån den regionala utvecklingsstrategin, beskriva kommunernas största utmaningar och möjligheter inom regional utveckling och hållbar tillväxt, uppdatering 2024	16
5.2.1 Möjligheter	16
5.2.2 Utmaningar	16
5.3 Redovisa övriga behov inom ramen för samverkan inom regional utveckling	17
5.3.1 Hållbar befolkningstillväxt	17
5.3.2 Goda förutsättningar för näringslivet	17
5.3.3 Samverkan med statliga myndigheter	18
5.3.4 Samverkan på lokal, nationell och europeisk nivå	19
5.3.5 Kompetensförsörjning	19
6. Avslutande kommentar	21
7. Bilagor	22

1. Sammanfattning

Beredningen för samverkan och regional utveckling inrättades 1 mars 2022 (regionfullmäktige 2022-02-22 § 16) och består av 7 ledamöter. Beredningen är organisatoriskt placerad under regionfullmäktige. 26 april 2022 (regionfullmäktige 2022-04-26--27 § 39) fastställdes en uppdragsbeskrivning, 2022-11-29—30 § 166 fastställde regionfullmäktige en revidering av uppdragsbeskrivningen.

I beredningens uppdragsbeskrivning framgår att *fullmäktigeberedningen för samverkan och regional utveckling ska verka för samverkan mellan Region Västerbotten och kommunerna i Västerbottens län i frågor av gemensamt intresse inom regional utveckling, samt att beredningen har i uppdrag att omhänderta relevanta primärkommunala perspektiv inom området för regional utveckling.*

Beredningen har också *möjlighet att redovisa övriga behov inom ramen för samverkan inom regional utveckling.*

I regionfullmäktiges beslut 2023-11-21—22 § 185 fick beredningen det årliga uppdraget att under 2024, *utifrån den regionala utvecklingsstrategin, beskriva kommunernas största utmaningar och möjligheter inom regional utveckling och hållbar tillväxt.*

De aktiviteter som beredningen genomfört för att inhämta kunskap är i huvudsak tre olika metoder: intern kunskapsinhämtning, extern kunskapsinhämtning samt dialog.

Den interna kunskapsinhämtningen avser uppfyllandet av mål 1, att *omhänderta relevanta primärkommunala perspektiv inom området för regional utveckling* med särskilt fokus på god samverkan inom och robust tillgång till livsmedel, vatten och avlopp (VA) samt energi.

Den interna kunskapsinhämtningen avser också uppfyllandet av mål 2, att *redovisa övriga behov inom ramen för samverkan inom regional utveckling.* För 2024 har rapporten att genom dialog och genom en djupare studie av 2023 års rapport identifiera andra viktiga frågor för Västerbottens kommuner.

Den externa kunskapsinhämtningen avser mål 3, att *utifrån den regionala utvecklingsstrategin, beskriva kommunernas största utmaningar och möjligheter inom regional utveckling och hållbar tillväxt.* För år 2024 har beredningen genom ett frågeformulär efterfrågat en uppdaterad bild av 2023 års resultat från varje kommun i länet.

2. Fullmäktigeberedningen för samverkan och regional utveckling

Fullmäktigeberedningen för samverkan och regional utveckling är organisatoriskt placerad direkt under regionfullmäktige.

Enligt kommunallagen får regionfullmäktige inrätta fullmäktigeberedningar för beredning av ärenden som ska avgöras av fullmäktige (kapitel 3, § 2). Fullmäktige ska avgöra ärenden av principiell beskaffenhet eller av större vikt för regionkommunen. En fullmäktigeberedning ska därigenom också bereda ärenden av principiell beskaffenhet eller av större vikt. Löpande förvaltningsuppgifter eller nämnduppgifter får inte anförtros till en fullmäktigeberedning.

Beredningen för samverkan och regional utveckling inrättades 1 mars 2022 (regionfullmäktige 2022-02-22 § 16) och består av 7 ledamöter. 26 april 2022 (regionfullmäktige 2022-04-26--27 § 39) fastställdes en uppdragsbeskrivning, 2022-11-29—30 § 166 fastställde regionfullmäktige en revidering av uppdragsbeskrivningen.

I uppdragsbeskrivningen framgår att beredningens fokus ska vara att verka för samverkan mellan regionen och länets kommuner och arbeta med frågor inom området regional utveckling. Vidare ska beredningen omhänderta relevanta primärkommunala perspektiv inom området regional utveckling.

Grunden för samverkan mellan regionen och kommunerna är lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Av lagen framgår att en region har särskilt ansvar för regionalt utvecklingsarbete samt att den ska samverka med kommunerna och med andra parter. Av lagtexten framgår att regionen ska samverka med kommunerna och att regionen ska främja regional utveckling. Lagen reglerar inte hur den samverkan som regionen är skyldig att ha med kommunerna ska organiseras eller vad den ska omfatta mer konkret.

Det är med grund i denna lagstiftning regionfullmäktige utsett fullmäktigeberedningen för samverkan och regional utveckling för att verka för samverkan mellan Region Västerbotten och kommunerna i Västerbottens län i frågor av gemensamt intresse inom regional utveckling.

3. Beredningens uppdrag

Beredningen för samverkan och regional utveckling har tilldelats flera uppdrag, dels bestående uppdrag genom den uppdragsbeskrivning som regionfullmäktige fastställt, dels det riktade uppdraget för 2024 som regionfullmäktige fastställt vid samma tillfälle.

3.1 Beredningens uppdragsbeskrivning

Varje fullmäktigeberedning har en av regionfullmäktige fastställd uppdragsbeskrivning. I uppdragsbeskrivningen framgår bland annat beredningens sammansättning, arbetsformer och uppdrag. Beredningen för samverkan och regional utvecklings uppdragsbeskrivning fastställdes 26 april och har därefter reviderats av regionfullmäktige i november 2022 (regionfullmäktige 2022-11-29--30 § 166).

I beredningens uppdragsbeskrivning framgår att *fullmäktigeberedningen för samverkan och regional utveckling ska verka för samverkan mellan Region Västerbotten och kommunerna i Västerbottens län i frågor av gemensamt intresse inom regional utveckling, samt att beredningen har i uppdrag att omhänderta relevanta primärkommunala perspektiv inom området för regional utveckling.*

Beredningen har också *möjlighet att redovisa övriga behov inom ramen för samverkan inom regional utveckling.*

3.2 Beredningens riktade uppdrag för 2024

I regionfullmäktiges beslut 2023-11-21—22 § 185 fick beredningen det årliga uppdraget att under 2024, *utifrån den regionala utvecklingsstrategin, beskriva kommunernas största utmaningar och möjligheter inom regional utveckling och hållbar tillväxt.*

3.3 Beredningens verksamhetsplan för 2024

I uppdragsbeskrivningen framgår att regionens fullmäktigeberedningar ska fastställa en verksamhetsplan senast februari varje år, där det framgår hur beredningen ska genomföra sina uppdrag.

Beredningen för samverkan och regional utveckling fastställde 8 februari 2024 en verksamhetsplan som tydliggör mål och aktiviteter för beredningens arbete för året, beredningen har den 30 maj reviderat planen:

Mål

Aktiviteter

Omhänderta relevanta primärkommunala perspektiv inom området för regional utveckling med särskilt fokus på god samverkan inom och robust tillgång till:

- Livsmedel
- Vatten och avlopp (dricksvattenförsörjning och avloppshantering)
- Energi

Beskriva hur Västerbottens kommuner i dagsläget samverkar inom områdena livsmedel, VA (dricksvattenförsörjning och avloppshantering) och energi.

Omvärldsbevaka hur angränsande län samverkar inom områdena livsmedel, vatten och avlopp (VA) (dricksvattenförsörjning och avloppshantering) och energi.

Redovisa övriga behov inom ramen för samverkan inom regional utveckling

Dialog med primärkommunala delegationen.

Genom fördjupad analys av 2023 års rapport redovisa eventuella övriga behov för kommunerna i Västerbottens län.

Utifrån den regionala utvecklingsstrategin, beskriva kommunernas största utmaningar och möjligheter inom regional utveckling och hållbar tillväxt

Genom kunskapshämtning från länets kommuner efterfråga eventuella förändringar i kommunernas största möjligheter och utmaningar.

Under 2024 har beredningen genomfört dessa aktiviteter enligt plan. Närmare redogörelse för aktiviteterna följer i kommande avsnitt, *Metod för genomförande*.

4. Metod för genomförande

De aktiviteter som beredningen genomfört för att inhämta kunskap är i huvudsak tre olika metoder: intern kunskapsinhämtning, extern kunskapsinhämtning samt dialog

4.1 Intern kunskapsinhämtning

Genom intern kunskapsinhämtning från tjänstepersoner på regionala utvecklingsförvaltningen har beredningen besvarat frågeställningarna i mål 1: *Omhändertade relevanta primärkommunala perspektiv inom området för regional utveckling med särskilt fokus på god samverkan inom och robust tillgång till livsmedel, vatten och avlopp (dricksvattenförsörjning och avloppshantering) och energi.*

Genom den befintliga kunskapen som finns idag inom regionala utvecklingsförvaltningens verksamheter har beredningen kunnat samla in tillfredsställande kunskap inom områdena livsmedel, VA samt energi.

För mål 2: *Redovisa övriga behov inom ramen för samverkan inom regional utveckling*, har beredningen gjort en genomgång av 2023 års rapport för att se om det finns andra frågor som kommunerna lyft som beredningen inte tagit fasta på under 2023 och 2024.

4.2 Extern kunskapsinhämtning

Den externa kunskapsinhämtningen har besvarat frågeställningen i mål 3: *Utifrån den regionala utvecklingsstrategin, beskriva kommunernas största utmaningar och möjligheter inom regional utveckling och hållbar tillväxt.*

Eftersom beredningen 2023 samlade in information om denna frågeställning har beredningen bedömt att det för 2024 behövs en uppdaterad bild. Beredningen har genom ett frågeformulär efterfrågat en uppdatering av bilden i varje kommun i länet. Med utgångspunkt i 2023 års information kan beredningen uppdatera bilden i länet.

4.3 Dialog

Under 2024 har beredningen träffat förtroendevalda från länets kommuner. Dialogen har haft som syfte att fånga in synpunkter, redogörelser och frågor med mera och har haft koppling till i huvudsak mål 2 i beredningens verksamhetsplan.

Beredningen har den 11 september haft dialog med primärkommunala delegationen för att inhämta inspel till mål 2 som inte framkommit i rapporten från 2023 eller som framkommit sedan rapporten färdigställdes.

Dialogen fångar inte bara upp information till det kunskapsunderlag som ligger till grund för denna rapport, utan syftar också till beredningens löpande arbete i att verka för samverkan mellan regionen och kommunerna i Västerbottens län i frågor av gemensamt intresse inom regional utveckling samt att omvärldsbevaka området regional utveckling utifrån Västerbottens läns perspektiv.

5. Resultat

5.1 Västerbottens kommuner samverkar för att bli mer robusta och för att ha god tillgång till livsmedel, vatten och avlopp (VA) och energi

Världshändelser som krig och coronapandemin har gjort att beredskap blivit ett alltmer aktuellt och viktigt område att arbeta med. Detta är inte minst viktigt för kommunerna, som har ett stort och vittgående ansvar utifrån lagar och principer både under normalläge och vid samhällsstörningar. Vid kommunövergripande och större samhällsstörningar kan de även hämta hjälp hos Länsstyrelsen, som har ett samordningsansvar.

Kommunerna i Västerbotten har valt att ingå avtal och överenskommelse om samverkan inom regional utveckling tillsammans med Region Västerbotten för att inom sitt mandat bland annat skapa förmåga, förebygga och hantera samhällsstörningar utifrån rådande lagar och principer. Samverkansformen hjälper kommunerna att skapa förutsättningar för att ta det ansvar som åligger dem. Det gör det även möjligt att förebygga händelser, stärka allriskperspektivet (att på bred front minska sårbarhet och skapa en god grund för att hantera kriser av olika slag), utveckla det systematiska lärandet på kommunal och regional nivå liksom inom sektorsansvarsområden där kommunerna är berörda och att integrera arbetet med befintliga processer. Genom arbetet är det också möjligt att identifiera och beakta framtida hot, risker och utmaningar.

I kommunernas ansvar ingår bland annat att skapa robusta försörjningssystem som klarar både normala och oväntade händelser. Kommunerna ansvarar för att vattenförsörjningen till medborgarna fungerar, de ansvarar för att ha överblick över energisystemet och göra lokala energiplaner, de kommer också att få ett utökat ansvar för att förse medborgarna med livsmedel vid störningar i livsmedelstillförseln.

Region Västerbottens regionala utvecklingsnämnd har alltså genom avtal och överenskommelse med kommunerna i uppdrag att samordna mellankommunal samverkan och samverkan mellan kommunerna och Region Västerbotten inom området regional utveckling. Regionala utvecklingsnämnden har valt att använda denna samverkansform för att bland annat bidra till att skapa ökad robusthet i hela Västerbotten genom bland annat nätverkande och projekt.

I denna rapport fokuseras det på några av kommunernas ansvarsområden det vill säga livsmedel, vatten och avlopp samt energi.

5.1.1 Västerbottens samverkan för att bli mer robusta och ha god tillgång till livsmedel

För att säkra god tillgång till livsmedel i Västerbotten behöver produktion av livsmedel öka. Förutsättningar för en ökad produktion finns, men det finns även utmaningar. Efterfrågan på den lokala maten behöver stimuleras, villkoren för företagande behöver upprätthållas och stärkas och kompetensförsörjning inom sektorn behöver bli bättre samtidigt som miljön och naturen behöver värnas.

Inte minst behöver de lokala förutsättningarna för livsmedelsförsörjning kartläggas per kommun, för att sedan i samverkan kunna planera för regionens totala livsmedelsförsörjning. I och med betänkande *Livsmedelsberedskap för en ny tid* SOU 2024:8, som föreslår ny lag med bestämmelser om kommunernas ansvar för livsmedelsberedskap, är behovet av fungerande livsmedelsproduktion och innovation utanför kristider än större.

I dagsläge finns ingen formell samverkan mellan kommuner i Västerbotten vad gäller livsmedelssektorn. Region Västerbotten tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbottens län och Lantbrukarnas riksförbund (LRF) ingår i ett partnerskap och styrgrupp för Västerbottens livsmedelsstrategi och samordnar genomförandet av strategin. Samverkan med kommunerna sker huvudsakligen inom ramen för Region Västerbottens livsmedelsprojekt *Stärkt livsmedelsnäring i Västerbotten – ett kommunalt och regionalt samarbetsprojekt samt Regional strategisk utveckling av livsmedelsbranschen i Västerbotten*. I det förstnämnda projektet deltar Lycksele, Malå, Nordmaling, Norsjö, Skellefteå, Sorsele, Umeå, Vilhelmina och Vännäs kommuner som aktiva parter och finansiärer. I det andra projektet ingår samtliga kommuner som målgrupp.

Med utgångspunkt i det arbete som görs och behöver göras har Region Västerbottens regionala utvecklingsförvaltning tagit initiativ till en förstudie kring regional samverkan för robust livsmedelsförsörjning för att uppnå livsmedelsstrategins mål 2:3 *Trygg livsmedelsförsörjning i vardag, vid händelse av kris och ytterst krig*. Syftet med förstudien är att undersöka förutsättningar för samverkan inom livsmedelsförsörjning mellan kommuner i Västerbotten och samtidigt utforma metoder för arbetet med avstamp i befintliga insatser. Beslut om förstudieansökan tas av Tillväxverket under senare delen av året.

5.1.2 Samverkan inom området livsmedel i de fyra nordligaste länen

I de angränsande länen ser samverkan regionen och/eller kommuner emellan olika ut. Region Jämtland-Härjedalen har nyligen tillsammans med Länsstyrelsen Jämtlands län inrättat ett Livsmedelsråd vars sekretariat bemannas av tjänstepersoner från regionen och länsstyrelsen. Till livsmedelsrådet har en samverkansgrupp knutits an där bland annat beslutsfattare från länets kommuner ingår.

I Västernorrland är det Länsstyrelsen som ansvarar för livsmedelsstrategins genomförande och som har den främsta kontakten med kommunerna kopplat till livsmedel. Ingen känd, formell samverkan finns kommuner emellan däremot är det troligt att avgränsad samverkan förekommer och handlar exempelvis om gemensamma inköp av livsmedel i närområdet. Enskilda frågor kopplade till livsmedel kan också ingå i Region Västernorrlands arbete med landsbygdsutveckling.

Även i Norrbotten tar samverkan kring livsmedel avstamp i livsmedelsstrategin och dess genomförande. Det är Länsstyrelsen i Norrbotten som samordnar arbetet med livsmedelsstrategin och genomförandet sker i samarbete med Region Norrbotten, Norrbottens kommuner samt Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Samtliga kommuner är representerade i samarbetet genom kommunförbundet Norrbottens kommuner, vilket i sin tur kan antas erbjuda en kontaktyta för vidare samverkan kommuner emellan.

5.1.3 Västerbottens samverkan för att bli mer robusta och ha god tillgång till vatten och avlopssystem (VA)

Vatten- och avlopssektorn står inför stora utmaningar. Anläggningar och ledningsnät behöver rustas upp och kommunerna saknar långsiktigt hållbar hantering av slam. Nya EU-regler gör att många kommuner behöver bygga ut biosteg (mikroorganismer som bryter ner visst organiskt material) i sina reningsverk. Nya krav på att förpackningar ska rengöras innan de tas till återvinning gör att mer fett och annat biologiskt material hamnar i reningsverken, vilket de inte är dimensionerade för. I Lycksele har man upptäckt högfluoretrade ämnen (PFAS) runt flygplatsen som riskerar att förorena dricksvattnet. Samtidigt saknas ofta både monetära och personella resurser att hantera dessa utmaningar.

5.1.4 Samverkan inom området vatten- och avlopp i de fyra nordligaste länet

Samverkan i Västerbotten

I Västerbotten samarbetar kommunerna i nätverket VA-samverkan (VA-sen) sedan 2009. Även Arvidsjaur och Arjeplog deltar i Västerbottens VA-samverkan. Nätverket anordnar erfarenhetsutbyten, jobbar med kompetensutveckling, omvärldsbevakning och gemensamma påverkansaktiviteter.

VA-samverkan har under hösten 2024 att sökt pengar för att undersöka möjligheterna att skapa gemensamma reservsystem för produktion och distribution av dricksvatten i olika typer av krissituationer. Svar väntas i november 2024. Det planeras också ett genomförande av ett VA-seminarium för att lyfta upp kommunernas utmaningar och uppdrag att klara både vattenförsörjning, avloppsproblematiken och ekonomin.

Det finns även andra samarbeten; Nordmaling och Vindeln har gått in som delägare i *Vatten och avfallskompetens i Norr AB* (VAKIN) som nu ansvarar för VA-driften i dessa kommuner. Åsele och Dorotea har bildat bolag inom vatten och avfall, Lycksele har bildat *Lycksele avfall och vatten AB* (LAVAB).

För att utveckla en hållbar hantering av avloppsslam har *Umeå Energi*, VAKIN och *Miljö och Vatten i Örnsköldsvik AB* (Miva) i Örnsköldsvik bildat bolaget *Norrslam AB* och de undersöker nu tekniska lösningar och bjuder in andra kommuner till samarbetet. Kommunerna i inlandet är bekymrade över de höga transportkostnaderna till kusten och gör samtidigt en egen utredning och söker medel om en möjlig slamhantering i inlandet via pyrolys där möjligen även trä och returpapper ska kunna behandlas i anläggningen.

Samverkan i de övriga nordliga länen

I de andra nordligaste länen pågår också samarbete mellan kommunerna. De större kustkommunerna ingår i ett nätverk för VA-chefer, från Hudiksvall till Luleå och Boden i norr med årliga träffar för erfarenhetsutbyte. I Västernorrland har kommunerna ett samarbete med länsstyrelsen kring VA-beredskap. Kommunerna från Gävle till Örnsköldsvik har ett samarbete kring slamhantering. Processingenjörerna i hela norra Sverige har också ett yrkesnätverk. Jämtland har en samverkansplattform som liknar VA-sen som finns i Västerbotten med en anställd samordnare och där kommunerna delar på kostnaden. I Norrbotten finns inget formaliserat samarbete mellan kommunerna i VA-sektorn. Men man ordnar ibland möten och träffar och funderar på att sätta ihop en aktivitetsplan. Kompetensförsörjning ligger i fokus i Norrbotten.

Utmaningarna beskrivs som likartade i samtliga samverkansplattformar; Kompetensförsörjning, gamla ledningsnät, nya regler ställer nya krav, slamhantering med mera.

5.1.5 Västerbottens samverkan för att bli mer robusta och ha god tillgång till energi

Ett Robust energisystem i Västerbotten

Energisystemet är komplext om man ser det till sin helhet, de flesta processer behöver energi för att fungera och det finns ett flertal olika energibärare. Samhället står idag inför en omställning av energisystemet, där fossil energi ska fasas ut. Förändringen kommer att vara disruptiv och konsekvenserna är ännu inte kända eftersom omställningen är i en inledningsfas. Energiomställningen omfattar bland annat elproduktion, drivmedelsanvändning, uppvärmning och energianvändning inom industriella processer. För ett robust energisystem be-

höver man använda rätt energibärare på rätt plats, utveckla kopplingar mellan energibärarna och systemen för användning. Det behöver finnas tillräckligt mycket energi för att den ska kunna användas vid de tillfällen och på de platser där behoven finns. För att uppnå detta behöver man utveckla lösningar och effektivisera användning, distribution och lagring samt parallell produktion av energi. Det krävs samverkan på alla nivåer för att det framtida energisystemet ska bli robust och flexibelt. Det behöver finnas både ett övergripande utvecklingsperspektiv samtidigt som lokala behov behöver vara kända tas hänsyn till i utvecklingen.

Elsystemet

Västerbottens elsystem är idag fossilfritt och Västerbotten exporterar en stor del av den el som produceras i länet. Det finns idag ett överskott av producerad el och förutsättningarna för att producera mer förnybar el i Västerbotten är hög i jämförelse med många andra platser. Detta innebär inte att det finns el att tillgå på alla platser eller vid alla tidpunkter där behov finns idag. Gapet mellan behov och tillgång kommer även att öka. Detta beror bland annat på att saknas överföringskapacitet i näten. Transmissionsnäten är uppbyggda för att föra el i nord-sydlig riktning. Lokala och regionala elnät saknas eller är otillräckliga. Det finns även behov av utveckling när det kommer till utbyggnaden av förnybar produktion. Hela norra Sverige är stort till ytan men behöver hantera en rad målkonflikter bland annat när det gäller markanvändning. Som systemet är uppbyggt idag finns det i många fall otillräckliga incitament för att bygga upp elproduktion för att sedan exportera elen.

Drivmedel

De största koldioxidutsläppen i Västerbotten kommer från transportsektorn. Länet är beroende av dessa och behöver ställa om till fossilfria transporter. I ett stort geografiskt län kräver det en omfattande utbyggnad av drivmedelsinfrastruktur där ett flertal möjliga tekniker kan vara möjliga i framtiden. Det kan tex handla om el, biobränslen, elektrobränslen och vätgas, vilka alla kräver både produktion samt tank- eller laddstationer. I omställningen krävs en hög grad av samverkan för att bland annat möjliggöra att efterfrågan och tillgång ska matchas, att det går att investera i utbyggnaden, att de tekniker som är hållbara kan användas på ett smidigt sätt över hela länet och över länets gränser.

5.1.6 Samverkan inom området energi i de fyra nordligaste länen

Framtidens robusta energisystem i Västerbotten (FREIA) är en nystartad samverkansplattform under uppbyggnad, vilken kommer att engagera alla Västerbottens kommuner. Plattformen ska genom proaktivitet och ett tydligt ledarskap säkerställa att det finns initiativ och kraft för att ställa om Västerbottens energisystem på det sättet som behövs för att bygga ett attraktivt och hållbart samhälle.

Region 10, en delregion där kommuner från både Västerbotten och Norrbotten ingår, samverkar när det gäller energifrågor. Samarbetet är relativt nystartat och det är ännu inte klart vilka frågor som ska prioriteras. Umeåregionen samverkar i energifrågor genom bland annat gemensamma vindkraftsplaner. Energi finns även på agendan inom Västerbottens planeringsnätverk, ett nätverk som drivs gemensamt av Region Västerbotten och Länsstyrelsen i Västerbotten.

Region Västerbotten har tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbotten beviljats medel från Energimyndigheten för att bygga upp en mellankommunal samverkan när det gäller energiplanering. Region 10 har varit med i framtagandet av projektansökan. Projektet bygger på behov i hela Västerbotten samt Arjeplog och Arvidsjaurs kommuner i Norrbotten. Projektets syfte är att ta fram kartläggningar, arbeta med informationsspridning och gemensamt ägandeskap samt med konkret energiplanering.

I Norrbotten finns det olika samverkansforum när det gäller energifrågor. *Accelererad Grön omställning i Norrbotten (AGON)* skapades 2021 när det uppstod problem med etableringar kopplat till lågflygzoner. AGON arbetar med alla frågor kopplat till den gröna omställningen där energi ingår. Forumet fokuserar även på tillståndprocesser och att lösa större hinder för den nya industrin, vilket innebär att det inte är ett rent energisamarbete även om energifrågor ingår. Länsstyrelsen Norrbotten är sammankallande för forumet där de tre kommuner som står inför stora industrietableringar medverkar tillsammans med större industriaktörer, Försvarsmakten, nationella myndigheter, nätägare och intresseorganisationer.

Det finns även andra samarbeten där kommuner samverkar kring energiplanering. Arjeplog och Arvidsjaur ingår i energisamarbetet som drivs av Region 10. Jokkmokk, Boden, Luleå och Gällivare samverkar när det gäller energiplanering och har sökt stöd från Energimyndigheten för att utveckla den samverkan. Energikontor Norr, som ägs av Norrbottens kommuner, driver energifrågor och samlar till dialoger inför exempelvis revidering av den regionala utvecklingsstrategin (RUS).

I Västernorrland skapades ett råd för hållbar energiförsörjning, *HEVY2030*, under hösten 2023. Region Västernorrland tillsammans med Länsstyrelsen Västernorrland är sammankallande. Syftet med rådet är att samla näringsliv, elnäsägare och akademi för dialog och samverkan kring elförsörjningsfrågor i länet. I rådet ingår nätägare från kommunal till nationell nivå, två kommuner, näringslivsaktörer, investeringsfrämjande aktörer och universitet. Tanken är att rådet ska representera aktörer i länet. Målet är att säkerställa tillförlitlig och fossilfri elproduktion som tillgodoser regionala och lokala behov bland såväl näringsliv och industri som samhället i stort. För att nå dit har rådet definierat fyra prioriterade områden, vilka är smart användning av elnätet, policy och påverkan, markanvändning och målkonflikter samt tillståndprocesser.

Det finns ingenting formerat samarbete mellan kommunerna i Jämtland-Härjedalen i nuläget men som i de andra regionerna har man sökt medel från Energimyndigheten för att stärka kommunernas energiplanering och samtidigt bygga upp samverkan mellan kommunerna. Jämtland-Härjedalen har ett klimatråd som bemannas med personal från Länsstyrelsen Jämtland och regionen där man fokuserar på olika temaområdet arbetet avses förstärkas med projektmedel från Energimyndigheten. Energikontoret Jämtland Härjedalen finansieras av kommunerna och driver främst projekt med fokus på drivmedel, besöksnäring och fastighetsbranschen.

5.2 Utifrån den regionala utvecklingsstrategin, beskriva kommunernas största utmaningar och möjligheter inom regional utveckling och hållbar tillväxt, uppdatering 2024

För många kommuner är situationen likartad föregående år, andra kommuner väljer att belysa nya områden som är prioriterade medan några kommuner nämner nya frågor som uppstått under det senaste året. Frågorna varierar och visar på att det kan vara utmanande att, som liten kommun i norra Sverige, leva upp till de förväntningar som samhället ställer.

5.2.1 Möjligheter

Liksom 2023 lyfts länets samverkanstrukturer som en viktig styrka för att skapa nya, gemensamma resurser för planering, energi och kommunikationer (i form av transportinfrastruktur, kollektivtrafik mm). Många kommuner ser utveckling av samverkan mellan kommun, region och stat som en viktig källa till resurser som de annars inte skulle kunna tillskansa sig på egen hand. En kommun betonar bland annat vikten av att gemensamt hålla ett framtidssyftande helhetstänk. I samverkan vill kommunerna skapa gemensamma resurser för att stärka kommunernas förmåga. Det gäller många områden, bland annat inom energi och kommunikationer. Några kommuner nämner att de hoppas att samverkan kring planeringsresurser ska kunna öppna upp för möjligheten att etablera fler företag i kommunen, förbereda tomter etc.

Energiinfrastruktur och lokal elproduktion lyftes även 2023, men har fått ett större fokus i de svar som inkommit 2024. Dels lyfts möjligheten att själv alstra energi i form av till exempel vindkraft, dels lyfts möjligheten att hålla sig med en energiinfrastruktur som är tillräcklig för morgondagens behov. Energiinfrastrukturen beskrivs också som en nödvändighet. Få kommuner beskriver sin energiinfrastruktur som tillräcklig, men god infrastruktur betraktas också som en viktig möjlighet för det framtida näringslivet för de kommuner som inte lyckas locka till sig lokala energianläggningar. Flera kommuner nämner pågående vindkraftsprojekt som en möjlighet att göra utrymme i kommunen för nya innovativa näringslivssatsningar. Kommunerna ser miljövänlig energi som den källa till energi som framtidens industri kommer efterfråga och energianlägg-

ningar inom kommunens gränser som en trygg tillgång. En kommun nämner också möjligheten att skapa stora energilagringsanläggningar som en viktig tillgång inför framtiden.

Innovation framhävs tydligare 2024 mot 2023 som en viktig framtidssatsning för flera kommuner. Många kommuner som beskrivit sina möjligheter 2024 lyfter fram innovativa satsningar inom kommunen, alternativt en önskan om att kunna satsa mer på innovativa lösningar. En kommun lyfter en satsning som bland annat ska kunna utbilda och samverka i ett lokalt centrum för att skapa större kompetens och innovativa lösningar. Många kommuner beskriver det lokala näringslivet som starkt i förhållande till omvärlden när det gäller innovation. Innovation betraktas också som ett sätt att lösa kommunernas ansvar mot befolkningen utan att avsätta avsevärt större resurser. God samhällsservice och en innovativ anda betraktas som ett sätt att locka till sig fler invånare.

Kommunikationer, och infrastrukturen som kommunikationer kräver, lyfts av flera kommuner som en viktig möjlighet för länets kommuner 2024 och framåt. Möjligheten att korta restider och göra orter inom kommungränsen mer tillgängliga betraktas som viktig för att locka till sig nya invånare och arbetstillfällen. Effektiva kommunikationer låter invånare arbeta längre från kommunens centralort utan att flytta eller byta arbetsplats. Med goda kommunikationer kan invånare arbeta i angränsande kommuner utan att förlora alltför mycket tid på pendlingsresor. En kommun nämner hur en av Västerbottens större städer får växande betydelse som arbetsmarknad för kommunen allt eftersom kommunikationer blir bättre och avstånden "krymper". Kommunen hoppas att det ska leda till större efterfrågan på bostäder lokalt.

Även miljö, i form av exempelvis goda livsmiljöer i stad och landsbygd, eller i form av attraktiva naturmiljöer, beskrivs av flera kommuner som en växande möjlighet. Många kommuner bedömer att deras naturmiljöer är en resurs som de kan nyttja för att locka fler besökare och stärka näringslivet.

5.2.2 Utmaningar

Vad gäller utmaningar för kommunerna 2024 lyfts bland annat ett stort behov av resurser (i huvudsak personella och ekonomiska) fram, liksom 2023, liksom en vikande befolkningstrend. Behovet av resurser inom till exempel samhällsplanering kan kopplas till andra utmaningar som kommunerna står inför. För en större stad krävs att kommunen i hög hastighet utvecklas inom många områden, behoven är stora och bedöms växa bortom tidigare prognoser. För andra kommuner beskrivs bristen på resurser som ett hinder för att möta efterfrågan på ex industritomter.

Många kommuner betonar i sina svar 2024 vikten av att vända den negativa befolkningstrenden. Befolkningssituationen för många kommuner i länet går mot minskande resurser och större ansvar, något som i framtiden kommer bli allt svårare att lösa. Ett större befolkningsunderlag och samverkan ser flera kommuner som avgörande för att lösa problemet.

Flera kommuner nämner också infrastruktur som en utmaning, ofta i form av transportleder såsom vägar och järnväg. Effektiva transporter nämns, men också energieffektiva byggnader och cirkulär material- och produktanvändning. En kommun nämner utmaningen med att ställa om samhället för att bli mer klimatneutralt. Hur ska kommunen kunna bära de investeringar som behövs?

Finansieringsfrågan går in i många andra frågor. En kommun frågar sig hur den ska prioritera och klara finansiering av all den samhällsservice den ska erbjuda, samt utöver det också hitta finansiering för att utveckla och stärka kommunens resurser och möjligheten att tillhandahålla goda förutsättningar för lokala aktörer.

För att hantera den service som de ska tillhandahålla sina medborgare hoppas flera kommuner på att framtida innovationer ska vara till stor hjälp. Kommunerna vill också locka till sig innovativa företag. Utmaningen som kommunerna presenterar är hur man åstadkommer bra förutsättningar för innovation. Det råder en allmän kompetensförsörjningsbrist i Västerbotten vilket gör det svårt att hitta rätt kompetenser. Samtidigt har länet ett näringsliv som de bedömer ligger i framkant men saknar resurserna att erbjuda näringslivet bra möjligheter att växa lokalt.

Gemensamma resurser inom bland annat planering bedöms kunna öppna för fler investeringar i kommunen och därigenom en positiv befolkningsutveckling. Resurser skulle därigenom kunna stärka kommunen till att investera i än fler resurser. Samverkan på alla nivåer, kommunal, regional och nationell ses som nödvändigt för att kunna samla tillräckligt med resurser för att klara utmaningen. Samverkan beskrivs som i grunden god, men behöver enligt flera kommun utvecklas och breddas in i nya områden.

En kommun nämner digitalt säkerhetsarbete som en viktig fråga att samverka mer kring. Andra frågor som nämns är transportinfrastruktur och finansiering. Påverkansarbete gentemot regering, myndigheter och andra aktörer är ett förbättringsområde som kan påverka beslut och leda till större resurser till både kommuner och regionen i Västerbotten. Bättre samverkan kring projekt och projektansökningar är ett annat område.

För kommuner som inte redan idag betraktar energi som en möjlighet, beskrivs det framtida behovet av energi och energiinfrastruktur som en utmaning där kommunen behöver stärka sin kapacitet för att locka nya näringslivetableringar. Bedömningen är att framtidens näringar är betydligt mer beroende av elektrisk energi och att möjligheten att tillhandahålla energiinfrastruktur med högre kapacitet är avgörande för nya företagsetableringar och för att uppmuntra till innovativa lösningar. En kommun nämner också frågan om hur kommuner ska få tillräcklig ersättning för att avsätta stora geografiska ytor för vindkraftsparker. Denna fråga är inte helt klarlagd men kan få stor betydelse för den enskilda kommunen där parker etableras.

5.3 Redovisa övriga behov inom ramen för samverkan inom regional utveckling

5.3.1 Hållbar befolkningstillväxt

Befolkningstillväxten i länet utmanar kommuner i länet, både stora och små. 2023 nämnde de två största (till befolkningsstorlek) kommunerna att de har svårt att hinna med att bygga bostäder och skapa goda livsmiljöer. För andra kommuner i länet är utmaningen en vikande befolkningstrend. Många kommuner betraktade 2023 sin livsmiljö, i form av ex naturmiljöer, som värdefull och som en potentiell källa till attraktion. Förhoppningen är att kommunerna ska kunna nyttja naturen till turism och locka till inflyttning.

För samtliga kommuner som nämnt bostäder och boende i sina svar är utmaningen att hitta rätt bostäder åt sina invånare. Många kommuner söker efter en fungerade bostadsrotation för att frigöra befintliga bostäder, andra behöver frigöra nya ytor för ny bebyggelse. Andra kommuner försöker hitta lösningar för att medborgarna ska kunna finansiera egna hem och för att allmännyttan ska kunna finansiera byggande av hyresrätter.

Till detta hör också möjligheten till pendling. Längre och bättre pendlingsmöjligheter ger Västerbottens invånare större möjligheter att bo längre från sin arbetsplats, något som kan bredda bostadsmarknaden över kommungränserna och jämna ut de olika bostadsmarknadslägena mellan kommunerna. Det som avgör vilka pendlingsmöjligheter som finns är i huvudsak den befintliga kollektivtrafiken och transportinfrastrukturen, men också i längden gemensamma resurser och nya innovationer.

5.3.2 Goda förutsättningar för näringslivet

Många av Västerbottens kommuner lyfte 2023 fram sitt näringsliv som en stor styrka i kommunen. Inom näringslivet finns spetskompetenser inom många olika områden i länet. Turismnäringen lyfts ex. fram som en styrka hos flera kommuner och det finns en vilja att tillsammans med näringslivet utveckla kommunen.

Medan näringslivet betraktas som en styrka så ser många kommuner utmaningen med att vara ett bra stöd för det lokala näringslivets utveckling. Många kommuner lyfter svårigheten med att tillhandahålla geografiska ytor, god lokal infrastruktur samt befolkningsunderlag som ger tillgång till en tillfredställande personalstyrka med rätt kompetenser. Många kommuner i länet har låg arbetslöshet och det finns få som skulle kunna anställas lokalt vid en ny etablering.

För att ge näringslivet bättre förutsättningar efterfrågar flera kommuner bättre resurser inom planering. Gemensamma resurser för att klara detaljplanering och tillståndsprövning ses som ett sätt att ge länets kommuner snabbare möjlighet att hjälpa nya etableringar. Ett samlat arbete inom länet för att skapa bättre attraktion för inflyttande medborgare och företag nämns också som viktigt.

Med rätt förutsättningar tror länets kommuner att fler etableringar kommer, det råder enligt flera kommuner ingen brist på förfrågningar. Med etableringarna hoppas kommunerna i länet att det i samband med detta kommer en större inflyttning av nya invånare.

5.3.3 Samverkan med statliga myndigheter

Västerbottens kommuner är på många sätt nöjda med den samverkan som de har med statliga myndigheter. Det kan röra sig om kontakter med Arbetsförmedlingen, Polisen eller Länsstyrelsen. Samverkan upplevs över lag god, men många kommuner identifierar också samverkan som ett av de viktigaste verktygen för att skapa fler resurser och större handlingsutrymme i frågor där kommunen saknar resurser och vill förbättras.

Kommunerna betraktar ökad samverkan som en förbättringsmöjlighet för bland annat samhällsplanering och som ett sätt att tillskapa bättre, länsgemensamma förutsättningar för till exempel mer bostadsbyggande och ett starkare lokalt näringsliv. Samverkan kan vara en möjlighet att skapa en positiv inflyttningsspiral med större skatteintäkter och bättre resurser som mål. Bristen på planeringsförmåga hindrar kommunerna från att hjälpa näringslivet med nya etableringar, något som hindrar arbetsmarknaden från att växa och hindrar inflyttning till kommunen. Konkurrerande intressen kan blockera resurser för vissa till förmån för andra, vilket betyder att det behöver samverkas bättre.

Kommunerna söker tydliga statliga och regionala parter att samverka med i frågor som samhällsplanering, kompetensförsörjning, energi, infrastruktur och upplever ofta att samverkansparten ger skilda budskap beroende vilken del av myndigheten som man kommunicerar med. Det är av största vikt att samverkansparter som till exempel Länsstyrelsen har kapacitet att stötta kommunerna i de frågor där de har laglig skyldighet att stötta, såsom miljötillsyn, kulturmiljöer och juridik. Det är mycket viktigt att myndigheterna har lokal närvaro i kommunen, det avlastar kommunerna från att behöva fylla ett ansvar som överlappar mellan kommun och statlig myndighet.

Samverkan med Trafikverket

Det går bra för Västerbottens län! Sedan 2017 har Västerbottens näringsliv stadigt växt och tillväxten i förädlingsvärdet har under perioden ökat med över 40 procent och är ett av de tre län som har den största exporten räknat som varuexport per anställd. Detta innebär att Västerbotten har ett stort behov av att fler väljer att flytta till länet då arbetslösheten är låg (3,6 procent) samtidigt som företagen saknar kompetent arbetskraft. Samtidigt visar Trafikverkets tilläggsprognos att transportarbetet på väg förutspås öka markant de kommande åren både vad gäller gods- och persontrafik på väg och järnväg. I Trafikverket norra regions rapport *Tilläggsprognos för de stora industriinvesteringarna i Norrbottens och Västerbottens län* tydliggörs kapacitetsbristen och behoven i transportsystemet i Västerbotten. I samma rapport förutspås de flesta kommuner öka i innevånarantal även om de största ökningarna förutspås i Skellefteå och Umeå.

Fler företag och fler innevånare ställer än högre krav på ett robust, tillförlitligt och väl fungerande transportsystem. Ett väl fungerande transportsystem är en grundförutsättning för effektiva, säkra, energieffektiva och miljömässigt hållbara transporter av såväl gods- som personer och möjliggör för ett attraktivt och väl fungerande samhälle och näringsliv. Tyvärr har Trafikverkets utveckling av transportsystemen inte förmått matcha den utveckling som skett och sker i länet vilket riskerar att hämma tillväxten. Stora viktiga infrastrukturprojekt har drabbats av betydande förseningar i färdigställandet, projekt har inte prioriterats i den utsträckning som behövts för att matcha behoven, viktiga satsningar har skjutits på framtiden och transparensen i kommunikationen kring vad som sker är bristande.

Underhållet på Västerbottens vägar har länge varit eftersatt och har under många decennier nedprioriterats till förmån för nya investeringar. Underhållsskulden på både väg- och järnvägsnätet innebär att kapaciteten, trafiksäkerheten och tillgängligheten blir sämre och att risken för skador, förseningar och problem med framkomlighet ökar.

När det gäller samverkan mellan Trafikverkets samhällsplanerare och länets kommuner är upplevelsen tudelad. I vissa fall är dialogen välfungerande medan andra kommuner upplever stora brister och att synpunkter inte tillvaratas. Uplevelsen är generell att det är för lite tid till öppen dialog och en för strikt dagordning. Man vill hellre använda tiden till att skapa förståelse. Många kommuner har mycket begränsade resurser både vad gäller personella som monetära. Det är tidvis svårt att förstå processerna och veta när man ska göra sina inspel. En transparens och tydlighet i processerna är önskvärda för att samverkan ska bli bättre.

Stora utmaningar med såväl bristande väg- som järnvägsnätet är ett faktum i hela Västerbotten. Avsaknaden av dubbelspår på stambanan genom övre Norrland gör den mycket störningskänslig, då de saknas alternativa spårsträckningar att leda om trafiken till. Tvärbanan är av undermålig standard och saknar såväl elektrifiering som signalsystem. Norrbotten har drabbats av stora förseningar och i skrivande stund saknas även ett byggstartsbeslut på sträckan Däva-Skellefteå.

Ett viktigt pendlings- och transportstråk som lämnar mycket att önska när det gäller trafiksäkerhet och standard är väg E12 där exempelvis sträckan Umeå-Vännäs har en årsdygns trafik (ÅDT) på 8000–12 000 fordon per körbana enligt nationella vägdatabasen. Delar av sträckan är mötesseparerad med 2+1 väg medan andra delar inte är det och hastigheten sänkts till 60 km/h. Tilläggas kan att sträckningen har en hög andel blandtrafik. Dels går vägen genom mark som brukas vilket gör att andelen långsamgående arbetsfordon på sträckan tidvis är hög. Men det färdas även många A-traktorer, mopedförare och cyklister längs vägen, vilket medför kilometerlånga bilköer under de mer intensiva trafiktimmar då möjligheten att köra om är kraftigt begränsad. Vägens beskaffenhet gör den till en otrygg trafikmiljö och behovet av åtgärder är akut.

På de regionala statliga vägarna är det största problemet kopplat till vidmakthållande och underhållsskulden är ett faktum. Vägarnas skick, framför allt i inlandet, är undermåligt. Bristande underhåll påverkar såväl boendes livsvillkor som företagets dagliga verksamhet och möjlighet att växa. Försenade transporter medför extra kostnader för näringslivet, och i förlängningen försämrar konkurrenskraft. Det gör det mindre attraktivt att driva företag och investera i Västerbottens län.

Med anledning av detta önskar Västerbottens kommuner få insikt i hur Trafikverkets norra region driver Västerbottens behov mot den nationella nivån. Kommunerna önskar även få insikt i hur Trafikverkets Norra region arbetar med att korta ledtiderna, i såväl planerings- som genomförandeskedet. Vidare även hur Trafikverkets norra region säkerställer att hela norra regionens behov uppmärksammas och tillgodoses. Trafikverket behöver bli mer transparent och inkluderande i sin dialog, kommunikation och i sitt arbetssätt. Ett mer transparent och inkluderande förhållningssätt medför att alla aktörer kan känna sig trygga i processen, det bidrar till större förutsägbarhet och stärkt tillit mellan alla parter. Utvecklingen i Västerbotten är beroende av att samverkan mellan kommunerna och Trafikverkets region nord ska fungera sömlöst, vilket leder till frågan hur samverkan mellan Västerbottens kommuner och Trafikverket Nord kan utvecklas och förbättras?

5.3.4 Samverkan på lokal, nationell och europeisk nivå

Regional utveckling i Västerbotten leds och styrs gemensamt av Västerbottens läns kommuner och Region Västerbotten. Utifrån utvecklingen i norra Sverige och det rådande svåra ekonomiska läget identifierar Västerbottens läns kommuner mer än någonsin behovet av att växla upp regional utveckling och öka närvaron på den lokala, nationella och europeiska nivå. Regional utveckling är beroende av samverkan genom dialoger och närvaro hos både Västerbottens läns kommuner, hos regering och myndigheter på nationell nivå samt hos sammanslutningar och grupperingar på EU nivå.

5.3.5 Kompetensförsörjning

Vid dialogen med primärkommunala delegationen lyfter delegationens ledamöter frågan om kompetensförsörjning och kopplar den till svårigheten att hitta personal till de befattningar som kommunerna behöver för att bedriva den kommunala servicen.

Region Västerbotten har idag *beredningen för kompetensförsörjning*, som liksom *beredningen för samverkan och regional utveckling* arbetar utifrån uppdrag fördelade av regionfullmäktige. Beredningen för kompetensförsörjning har fullmäktiges uppdrag att befatta sig med kompetensförsörjningsfrågor på samma nivå som beredningen för samverkan och regional utveckling.

6. Avslutande kommentarer

Beredningen kan när årets uppdrag närmar sig slutförande konstatera att länets kommuner idag står inför stora utmaningar när det gäller livsmedelsförsörjning, energiförsörjning och vatten och avlopp. Utöver det har många andra frågor lyfts när kommunerna för 2024 redovisar sina största utmaningar och möjligheter, såsom utmaningar inom infrastruktur och befolkningstillväxt.

Till dessa kan tilläggas att mer ansvar kommer att läggas på kommunerna i den närmaste framtiden. Som exempel kan lyftas den statliga utredningen *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig* (SOU 2024:65), där kommunernas ansvar för att klara av att försörja sina samhällsviktiga verksamheter med egna resurser föreslås förlängas till två veckors tid, däribland att säkerställa energiförsörjning. Från utredningen *Livsmedelsberedskap för en ny tid* (SOU 2024:8) föreslås att kommunerna ska få ett ökat ansvar för att se över, planera och vidta åtgärder för att upprätthålla distributionen av livsmedel till befolkningen vid en allvarlig störning.

Inom vatten och avlopp betonar regeringens proposition *Totalförsvaret 2025-2030* vikten av att kommunerna säkerställer planering och logistik för dricksvattenförsörjning såsom nödvatten och lagerhållning av vissa kemikalier.

För 2024 ska också konstateras att kommunerna står inför många möjligheter, det finns innovativa företag med hög kompetens, goda livsmiljöer och goda möjligheter till utbyggnad av energiproduktion och lagring. Det är lika viktigt att dessa möjligheter kan tillvaratas.

Regional utveckling i Västerbotten leds och styrs gemensamt av Västerbottens läns kommuner och Region Västerbotten. Utifrån utvecklingen i norra Sverige och det rådande svåra ekonomiska läget identifierar Västerbottens läns kommuner mer än någonsin behovet av att växla upp regional utveckling och öka närvaron på den lokala, nationella och europeiska nivå.

I ljuset av dessa utmaningar ser beredningen att det ofta är mer och bättre samverkan som efterfrågas av Västerbottens kommuner, mellan kommuner, kommun och region, och med statliga myndigheter. Det finns idag många exempel på god samverkan i länet, inte minst inom livsmedel, vatten- och avlopp och energi, men även exempel på när samverkan tydligt kan förbättras, såsom i fallet med Trafikverket. Enskilda kommuner har svårt att själva klara det ansvar och de utmaningar som de står inför, men tillsammans med andra kommuner, regionen och statliga myndigheter blir deras handlingsförmåga mycket större.

7. Bilagor

Bilaga 1: Inbjudan att yttra sig om kommunens största möjligheter och utmaningar 2024

[kommun] kommun

År 2023 uppdrog regionfullmäktige till beredningen för samverkan och regional utveckling att beskriva Västerbottens kommuners största möjligheter och utmaningar inom regional utveckling och hållbar tillväxt. För 2024 har beredningen återigen uppdrag redovisa länets kommuners största möjligheter och utmaningar inom området.

För att besvara uppdraget ber beredningen er i detta utskick se över ert tidigare svar från föregående år, här nedan. Reflektera över om nya möjligheter eller utmaningar har tillkommit eller upphört sedan årsskiftet 2023/2024. Ni kommer få möjlighet att lämna ett uppdaterat svar med utgångspunkt i 2023 års svar. Resultatet kommer sedan redovisas i vår rapport hösten 2024.

Med vänlig hälsning
Hans Lindberg (S), ordförande

Beskriv din kommuns största **möjligheter** inom regional utveckling och hållbar tillväxt utifrån den regionala utvecklingsstrategin

Svar 2023:

Beskriv din kommuns största **utmaningar** inom regional utveckling och hållbar tillväxt utifrån den regionala utvecklingsstrategin

Svar 2023:

Vid frågor vänligen kontakta:

Jonathan Lundberg, nämndsekreterare/utredare
jonathan.lundberg@regionvasterbotten.se

Mona-Lisa Fjellström, samordnare samverkan regional utveckling
monalisa.fjellstrom@regionvasterbotten.se

